

Центральної Європи //Будівництво нової Європи: прикордонне співробітництво у Центральній Європі / За ред. д-ра В. Гудака - Ужгород: Закарпаття, 2006. - С. 105-111.

2. Бусыгина И. М. Настоящее и будущее «Европы регионов» (проблемы европейского регионализма) / М. И. Бусыгина // Мировая экономика и международные отношения. - №9. -2005. - С.78-86.

3. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети // За ред. Варналія З. С. Монографія. – К.: 2007. – 720 с.

4. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ – ХХІ століть: нові пріоритети. / НАН України. Ін-т регіон. дослідж. — К.: Наук. думка, 2006. — 510 с.

5. Кіш Є. Проблеми транскордонного співробітництва України і Євросоюзу / Є. Кіш // Політичний менеджмент – №5 (32) - 2008. – С.21-23.

6. Розвиток транскордонного співробітництва в умовах Європейської політики сусідства: метод. рек. / авт. кол.: О. М. Овчар, В. М. Кривцова, Н. І. Кадук. - К.: НАДУ, 2010. - 40 с.

7. Розвиток транскордонного співробітництва: науково-аналітична доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів: 2016. – 125 с.

8. Студенніков І. Транскордонне співробітництво та його місце в регіональному розвитку / І. Студенніков // Регіональна політика в країнах Європи: уроки для України / за ред. С. Максименка. – К.: 2000. – С. 138–170.

Зоряна ПУШКАР

Тернопільський національний економічний університет, Україна

Галина БАБ'ЯК

Тернопільський національний економічний університет, Україна

РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНОГО РИНКУ РЕГІОНУ

Актуальною проблемою, на наш погляд, є необхідність функціонування інфраструктури аграрного ринку, розвиток головних учасників цього процесу. Проблема формування й розвитку

інфраструктури ринків в аграрній сфері присвячені праці багатьох вчених-економістів: П. Гайдуцького, Т.Дудара, С.Дусановського, Й.Завадського, П.Пуцентейла, П.Саблука, В.Юрчишина та ін. Однак, незважаючи на велику кількість наукових розробок, виникає необхідність дослідження сучасного стану інфраструктури аграрного ринку Тернопільського регіону.

Ринкова інфраструктура аграрного комплексу є системою підприємств та організацій, що обслуговують сільськогосподарських товаровиробників. Вона створюється, з метою здійснення певних функцій: оптова та роздрібна торгівля, транспортування, зберігання, стандартизація, інформаційне забезпечення. Вартість виконання цих функцій пропорційно впливає на ціну, за якою продукція потрапляє до кінцевого споживача [2].

В агропромисловому комплексі регіону, з метою модернізації інфраструктури, протягом останніх трьох років реалізовано 24 інвестиційних проекти з будівництва та реконструкції тваринницьких, а також рослинницьких комплексів.

Введено в експлуатацію насіннєвий комплекс, який створений на базі місцевого ПАП “Агропродсервіс” у с. Настасові Тернопільського району. Завершено реконструкцію та введено в дію молочні комплекси в с. Соколів, с. Осівці та в с. Пилява Буцацького району проектною потужністю 1200 гол. корів кожен; ТОВ “Агропродсервіс-Інвест” проведено реконструкцію тваринницьких приміщень та будівництво доїльного залу на 500 корів у смт Козлів Козівського району; в с. Скорики Підволочиського району ТОВ “Україна” проведено реконструкцію приміщень для утримання поголів'я ВРХ; у с. Товстенке Чортківського району введено в експлуатацію крохмальний завод на 200 тис. тонн переробки картоплі на рік; у с. Острів Тернопільського району введено в експлуатацію першу чергу елеватора місткістю 180 тис. тонн зберігання зерна; в смт Підволочиськ ТОВ “Україна” введено в експлуатацію другу чергу елеватора потужністю 30 тис. тонн зберігання зерна [1].

Для забезпечення продовольчого ринку продуктами внутрішнього виробництва та нарощування експорту, відкрито найбільший в Україні тепличний комплекс “DF Агш”, який розташований у селі Синьків Заліщицького району, а також введено в експлуатацію три насіннєвих заводи загальною потужністю виробництва насіння 55 тонн/год, два картоплесховища ємкістю 37,5 тис. тонн та 2 овочесховища ємкістю 1,5 тис. тонн.

Переробну та харчову промисловість агропромислового комплексу Тернопільського регіону представляють 125 підприємств та понад 100 малих суб'єктів господарювання - юридичних і фізичних осіб, які здійснюють переробку сільськогосподарської продукції, а також виробництво харчових продуктів.

У 2015 році частка регіону в загальноукраїнських обсягах виробництва замороженої яловичини склала 31%, спирту етилового - 29,3%; цукру-піску бурякового - 13,8%. Обсяги реалізованої харчової продукції в області становлять 4,3 млрд гривень, частка галузі у реалізованій продукції залишалась найбільшою серед інших галузей промисловості області й зросла до 46,6%. За показником реалізованої продукції харчова та переробна галузь Тернопільщини у 2,8 раза відстає від Львівщини (12 млрд гривень), випереджує Волинську область (4,2 млрд гривень) і більше ніж в 1,7 раза - Рівненську область (2,5 млрд гривень).

Цукрова промисловість представлена 7 цукровими заводами, сумарною добовою потужністю переробки 26 тис. тонн буряків. В сезон 2015 року 4 працюючими заводами вироблено 285,8 тис. тонн бурякового цукру-піску, що перевищило обсяги виробництва цукру в області за останні 20 років. Підприємства Тернопільщини виробили 59,4 тис. тонн борошна, що дещо менше від Львівської області (60,8 тис. тонн) і випередили Рівненську (49 тис. тонн) та Волинську (25,0 тис. тонн) області [3].

В умовах значної залежності України від зовнішніх поставок нафти та продуктів її переробки, в даний час особливої актуальності набирає питання використання наявного потенціалу сільськогосподарської галузі щодо організації в державі широкомасштабного виробництва біологічних видів палива, зокрема біоетанолу та використання його взамін мінеральних видів палив. Сировиною для виробництва біоетанолу слугує побічний продукт цукрового виробництва - меляса, якої лише на цукрових заводах області в рік отримується від 40 до 80 тис. тонн. Іншою сировиною для виробництва біоетанолу являється зерно, найбільш економічно доцільним з якого є кукурудза, яку виробляє сільськогосподарська галузь області в обсягах понад 1 млн. тонн на рік.

На Хоростківському МПД ДП "Укрспирт" за кошти інвестора - групи компаній "Техінсервіс" (м. Київ) введено в дію дільницю з виробництва біоетанолу, або зневодненого етанолу, потужністю 160 тонн на добу. В 2014 році, через запровадження нових нормативно-правових документів

у сфері обліку і оподаткування біопалива, виникнення неузгодженостей з фіскальними органами України, Хоростківське МПД виробило біоетанолу лише 5,5 тис. т.

Міністерством аграрної політики та продовольства України і ДП "Укрспирт" планувалось переведення на випуск біоетанолу ще двох спиртових заводів в області. У зв'язку з відсутністю державного фінансування, реконструкція ДП "Зарубинський спиртовий завод" і ДП "Ковалівський спиртовий завод" не проведена. Незважаючи на незначну, але позитивну динаміку розвитку інфраструктури аграрного ринку регіону, залишилася низка проблемних питань, а саме:

- у промисловості: нестабільна кон'юнктура споживання місцевої продукції; нестача власних обігових коштів і капітальних вкладень у модернізацію виробничих потужностей; зростання цін на енергоносії (електроенергія, газ), що негативно впливає на собівартість продукції та її конкурентоспроможність; високе зношення основних фондів; низький рівень переробки місцевої сировини та висока ресурсозатратність виробництва, обмежена платоспроможність суб'єктів внутрішнього ринку; недостатні темпи впровадження інноваційних процесів у виробництво;

- у сільському господарстві: відсутність дієвих механізмів фінансово-кредитної підтримки розвитку тваринництва та будівництва об'єктів інфраструктури галузі; переважання якісних характеристик деякої іноземної продукції над вітчизняною (сільськогосподарська техніка, комплектуючі й запчастини до неї, вантажні автомобілі); невелика кількість в області експортоорієнтованих виробничих підприємств, які виготовляють конкурентоспроможну для іноземних ринків продукцію; недостатній розвиток виробничої та соціальної інфраструктури на селі.

На нашу думку, саме для розв'язання нагальних проблем аграрного ринку регіону, розвитку його інфраструктури необхідно:

- застосування нових економічних підходів та фінансової підтримки;

- забезпечення оновлення машинно-тракторного парку новою високопродуктивною технікою і обладнанням вітчизняного та зарубіжного виробництва, в тому числі і через систему фінансового лізингу;

- розвиток сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів області;

- розвиток мережі сезонних регіональних пунктів заготівлі цукрових буряків для обслуговування господарств населення, молокозаготівельних і м'ясозаготівельних кооперативів, контор по

заготівлі і первинній переробці плодів, овочів і дикоростучих культур, оснащених їх сучасними засобами експрес-аналізу якісних показників, транспортом, холодильним та іншим устаткуванням і інвентарем;

– модернізація діючих переробних і харчових підприємств, які володіють певним експортним потенціалом, впровадження ними новітніх міжнародних стандартів виробництва і якості готової продукції;

– організація на базі діючих та створення нових переробних структур з виробництва відновлювальних біологічних видів енергоресурсів.

Реалізація цих заходів дасть змогу аграрному секторові економіки стати надзвичайно прибутковою галуззю регіону і зробити гідний внесок у розвиток держави загалом.

Література

1. Пушкар З., Пушкар Б. Аналіз сучасного стану сільського господарства Тернопільської області // Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. Науковий журнал. – Тернопіль: Економічна думка, 2012. - Випуск 17. – С. 10 - 15.

2. Пуцентейло П.Р. Формування і розвиток інфраструктури аграрного ринку // Агроінком, 2008.

3. Стратегія розвитку Тернопільської області на період до 2020 року. [Електронний ресурс].

Михайло САВЧУК

Громадський діяч

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА МІЖМУНІЦИПАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: ДОСВІД ГУСЯТИНСЬКОЇ ОТГ

Упродовж останніх десяти років прогресивна частина населення України обговорювала питання територіальної реформи. Великий вклад у підготовку проведення реформи внесли Р. Безсмертний, В. Куйбіда, Ю. Ганущак. Відповідно до цієї реформи громади, які об'єднуються, отримують повноваження, які будуть передані від центру на місця. А це свідчить про те, що вони самі будуть самостійно розпоряджатися своїми ресурсами. Буде подолано негативне явище, коли кошти громади потрапляють до районного бюджету, а потім перерозподіляються. Таким

чином заможна громада втрачала колосальні ресурси. Ті населені пункти, які об'єдналися, вибрали шлях розвитку на зразок Польщі, Чехії, Словаччини, Прибалтійських держав.

Невелика група місцевих голів стежила за ходом прийняття рішень Верховною Радою України, з нетерпінням чекаючи Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», який дав старт адміністративно-територіальній реформі. Не чекаючи дій виконавчої влади, декілька голів місцевих рад, звернулися до голови Асоціації місцевих рад Тернопільської області зібрати позачергове засідання, де було прийняте звернення до голови обласної державної адміністрації дати старт реформі на Тернопіллі. Тоді була проведена нарада під головуванням голови ОДА, за участі усіх голів місцевих рад. На цьому засіданні створилась ініціативна група по підготовці перспективного плану об'єднання територіальних громад Тернопільської області. Після цього розпочалася рутинна робота, адже багато голів місцевих рад виступали проти реформи. Вони не хотіли розпрощатися із своїми повноваженнями, а за громаду, за її розвиток мало хто думав.

Особливо не легко було сформувати остаточний варіант Перспективного плану об'єднання територіальних громад Тернопільської області, оскільки на арену вийшли місцеві «князьки». Деякі аграрії, які або протестували проти реформи, або створювали громаду під себе, щоб можна було обрати головою потрібну особу. Часто підбурені та проплачені мешканці окремих населених пунктів приїжджали автобусами на наради, де підготовлявся Проект перспективного плану об'єднання територіальних громад Тернопільської області. Вони виступали з вимогою затвердити їхню громаду та внести її в Перспективний план, не враховуючи жодні критерії спроможності. Але робоча група не йшла на перекір так званим активістам, які погрожували привезти ще більше людей, тому ці громади були включені в Перспективний план об'єднання територіальних громад Тернопільської області, однак більшість з них на сьогодні не є спроможними.

Після цього почались нові випробування. Обласна рада, більшість якої на той час мала партія «Свобода», категорично відмовилась затверджувати Перспективний план об'єднання територіальних громад Тернопільської області. Перспективний план депутати обласної ради не затвердили, а натомість розпочали масову контрагітацію проти реформи. Їздили по населених пунктах та вводили в оману жителів агітуючи проти реформи. Тернопільська область одна з двох областей України, де